

Problematika záloh a jejich účtování

Metodický list obsahuje pojednání o zálohách a jejich účtování. Výklad se řídí zákonem č. 563/1991 Sb. o účetnictví a vyhláškou č. 504/2002 Sb. Ačkoliv jsme se s problematikou setkávali i v jednoduchém účetním, zde bylo velmi obtížné nalézt univerzální řešení, protože zálohy patřily mezi nejméně metodicky propracované oblasti. Použitím „podvojného“ účetnictví se tato běžná praxe a její evidence zjednodušuje a zpřehledňuje.

Úvod do problematiky

Záloha je finanční částka poskytnutá osobě či subjektu za nějakým účelem, zpravidla jako předplatba před budoucí úhradou konečné částky.

Rozeznáváme

- **zálohy přijaté** - my jsme přijali peníze, z našeho pohledu se jedná o závazek (jsme zavázáni přijatou zálohu buď vrátit nebo vypořádat)
- **zálohy vydané** - my jsme vydali peníze, z našeho pohledu se jedná o pohledávku (máme nárok na vrácení poskytnuté zálohy nebo její vypořádání)

Z podstaty zálohy vyplývá také, že

- záloha není nákladem ani výnosem;
- u zálohy není zpravidla přesně známá konečná částka;
- zálohu je nutné vždy vypořádat.

Účetní doklady, na základě kterých se o zálohách účtuje jsou velmi pestré. Kromě těch běžných jako jsou pokladní doklady, výpis z běžného účtu a zálohové faktury se můžeme setkat i s platebními kalendáři či uzavřenými smlouvami.

V praxi je třeba ještě rozdělovat přijaté i vydané zálohy podle doby jejich držby na dlouhodobé a krátkodobé (do jednoho roku jde o zálohy krátkodobé).

Zálohy v praxi organizačních jednotek

Zálohy jsou nedílnou součástí běžné života středisek. Setkáváme se s nimi jak při pořizování zboží od třetích subjektů (např. nákup stanů se zálohovou fakturou), při zabezpečení provozu střediska činovníky (např. zálohy na cestovní náhrady) i na opačné straně při organizování akcí, kdy vybíráme zálohy od účastníků.

Pro ty organizační jednotky, kde hrají zálohy významnou roli, se vyplatí zpracovat pravidla pro stanovování a poskytování záloh. Např. v nich může být stanoveno, kdo zálohy smí poskytnout či schválit (např. vedoucí střediska, hospodář, vedoucí akce) či naopak, jaké zálohy budou pravidelně vybírány při pořádaných akcích (jak vysoké vůči účastnickému poplatku, zda jsou vratné či nevratné, v jakém časovém předstihu před začátkem akce).

U činovníkům, kteří pravidelně nakupují potřeby pro středisko, se může vyplatit tzv. trvalá záloha. Dostane k dispozici domluvenou částku, ze které vyplácí své nákupy. Následně doklady přinese k zanesení do hospodaření a pokladník mu opět vyplatí peníze do původní výše zálohy. Peníze se pak vrátí při odchodu z funkce.

U záloh je velmi důležitá otázka jejich výše. Na jednu stranu by měly zálohy umožňovat co nejpohodlnější zabezpečení chodu střediska (např. nemusíme s každým paragonem za pokladníkem), na druhou stranu se s vysokou výší záloh zvyšuje nejistota (za co ty peníze budou utraceny, máme menší motivaci k vyúčtování). U záloh poskytovaných mimo středisko je důležitým faktorem i opatrnost, abychom dostali požadovanou protihodnotu (např. při zakázkách řemeslníkům se neposkytuje 100 % záloha, aby domluvenou práci dokončili). Záleží tedy hodně na úvaze odpovědných činovníků.

Pro úhradu záloh u nájemného, energií, plynu, vodného a stočného se vystavují přehledy záloh nebo platební či splátkové kalendáře. Ty poskytuje dodavatel na začátku období odběrateli. V tomto případě může účetní jednotka postupovat dvěma způsoby:

- platební kalendář nebude považovat za účetní doklad, nýbrž pouze za účetní záznam a bude provádět platby záloh dodavateli v termínech a výších v kalendáři uvedených. Účtovat se bude na základě většinou

Junák – svaz skautů a skautek ČR

bankovních výpisů. Na konci odběrového období dojde faktura s vyúčtováním, která se zaúčtuje do účetnictví běžným způsobem.

- platební kalendář se považuje za účetní doklad, doplní se patřičné chybějící náležitosti účetního dokladu a poté si účetní jednotka předepíše všechny zálohy jako závazek a tento bude uhrazovat v požadovaných termínech. Podle došlé faktury na konci odběrového období se zaúčtuje pouze rozdíl (nárok na vratku nebo povinnost doplatit).

V obecné rovině můžeme pouze konstatovat následující doporučení:

- zálohovat pouze velké akce
- zálohování velkých akcí rozhodovat pouze po schválení rozpočtu radou OJ, resp. pověřeným činovníkem
- účetní jednotka by měla sledovat pomocí účetního software čerpání záloh na dané akce
- poskytnutých i přijatých zálohách účtovat bez odkladu
- účetní jednotka by měla mít vnitřním předpisem vyřešen způsob účtování (a) účtovat o finančních prostředcích jako o zálohách, resp. (b) předávat hotovost do dílčích pokladen akcí nebo oddílů

V praxi se zálohy často poskytují v hotovosti na základě výdajového pokladního dokladu. Setkáváme se však i s poskytováním záloh převodem na běžný účet. Zde existuje riziko zpochybnění poskytnutých prostředků a to jak na straně poskytovatele (revizním či dohledovým orgánem), tak na straně příjemce (např. orgánem daňové kontroly). Určitým řešením je poznámka nebo určitý systém variabilních symbolů, který uvedete na převodní příkaz. Tím by měla být zajištěna identifikace platby – jako zálohy. Opět nelze poskytnout přesný návod a proto odkazujeme na vnitřní pravidla účetních jednotek.

Účty ze směrné účtové osnovy k účtování záloh

Poskytnuté zálohy

Účet 314 „Poskytnuté provozní zálohy“ obsahuje dlouhodobé a krátkodobé zálohy poskytnuté dodavatelům na dodávky vyplývajících z obchodních závazkových vztahů.

Účet 315 „Ostatní pohledávky“ obsahuje ostatní krátkodobé i dlouhodobé pohledávky z obchodních závazkových vztahů jinde neuvedených.

Vzhledem k odlišnému charakteru poskytnutých záloh činovníkům uvnitř organizace, doporučujeme využívat k jejich účtování účet 315. Účet 314 pak využívat pro zálohy poskytnuté subjektům mimo, které vznikly z obchodních vztahů.

Účtování na účet 314 „Poskytnuté provozní zálohy“

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Zaplacená záloha za energii	Výpis BU	100	314	221
Faktura za energii	Faktura	150	502	321
Zúčtování faktury a zálohy		100	321	314
Doplatek za energii	Výpis BU	50	321	221

V případě, že při zúčtování faktury dojde k přeplatku, je třeba účtovat analogicky. Zúčtování faktury a zálohy se provádí účtovacím předpisem přímo na faktuře jako druhá předkontace.

Účtování na účet 052 „Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek“

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Vydaná záloha na stavbu klubovny dodavateli	Výpis BU	80	052	221
Došlá faktura na stavbu klubovny	Faktura	100	042	321
Zápočet zálohy a fakturované částky		80	321	052
Úhrada dlužné částky za stavbu klubovny	Výpis BU	20	321	221

Obdobným způsobem se účtuje o zálohách na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku (použije se účet 051 Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek).

Přijaté zálohy

Účet 324 „Přijaté zálohy“ obsahuje krátkodobé zálohy (na dobu jednoho roku a kratší), od odběratelů na dodávky v obchodních závazkových vztazích.

Účet 325 „Ostatní závazky“ obsahuje krátkodobé závazky z obchodních závazkových vztahů, které se neuvádějí na účtech 321 „Dodavatelé“ a 324 „Přijaté zálohy“.

Vzhledem k odlišnému charakteru přijatých záloh uvnitř organizace (OJ mezi sebou a OJ – činovníci), doporučujeme využívat k jejich účtování účet 325. Účet 324 pak využívat pro zálohy poskytnuté subjektům mimo, které vznikly z obchodních vztahů.

Účtování na účet 324 „Přijaté zálohy“

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
OJ dostává zaplacené zálohy na nájem	Výpis BU	200	221	324
Na konci roku faktura za vydaná nájem	Faktura	250	311	602
Zúčtování záloh a faktury		200	324	311
Doplatek nájemného dle faktury	Výpis BU	50	221	311

Pro účtování dlouhodobých přijatých záloh (na dobu delší než jeden rok) použijeme účet 955 „Dlouhodobé přijaté zálohy“. Účtování není jinak odlišné od běžné zálohy.

Konkrétní případy záloh a jejich řešení

Záloha na cestovné a další běžné výdaje

Příklad

Činovníkovi byla poskytnuta záloha na cestovné ve výši 500,- Kč. Ten následně předložil vyúčtování cestovním příkazem na 250,- Kč a paragonem na kancelářské potřeby na 200 Kč.

<i>Název účetního případu</i>	<i>Účetní doklad</i>	<i>Kč</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
<i>Poskytnutá záloha činovníkovi na cestovné</i>	<i>VPD</i>	<i>500</i>	<i>315</i>	<i>211</i>
<i>Vyúčtování zálohy</i>	<i>PPD</i>			
<i>- cestovné</i>		<i>250</i>	<i>512</i>	<i>315</i>
<i>- kancelářské potřeby</i>		<i>200</i>	<i>501</i>	<i>315</i>
<i>- vratka nevyčerpané zálohy</i>		<i>50</i>	<i>211</i>	<i>315</i>

Předplatné

Předplatné se užívá zejména při objednávkách periodik. Při účtování je třeba mít na paměti problematiku časového rozlišení, které je v těchto případech více než aktuální. V rámci skautské praxe se setkáváme s předplatným zejména u skautského tisku. Skautský tisk se objednává v září běžného roku a končí v červnu následujícího roku. Časové rozlišení je třeba použít v případě, že je částka předplatného pro účetní jednotku „významná“.

Příklad 1

Středisko vybralo v září od členů 8 000 Kč na předplatné skautských časopisů. Objednávka časopisů zněla na 8 000 Kč, v této částce byla zaplacená záloha vydavateli časopisů.

<i>Název účetního případu</i>	<i>Účetní doklad</i>	<i>Kč</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
<i>Výběr předplatného od členů</i>	<i>PPD</i>	<i>8 000</i>	<i>211</i>	<i>649</i>
<i>Zaplacení zálohy TDC</i>	<i>Výpis BU</i>	<i>8 000</i>	<i>314</i>	<i>221</i>
<i>Došla faktura za časopisy (měsíční – listopad)</i>	<i>Faktura došla</i>	<i>800</i>	<i>501</i>	<i>321</i>
		<i>800</i>	<i>321</i>	<i>314</i>
<i>Došla faktura za časopisy (měsíční – prosinec)</i>	<i>Faktura došla</i>	<i>1 000</i>	<i>501</i>	<i>321</i>
		<i>1 000</i>	<i>321</i>	<i>314</i>

Při účetní závěrce je třeba prostřednictvím závěrkových operací nechat ve výnosech a nákladech pouze ty, které tam věcně a časově patří, ostatní se vyloučí prostřednictvím časového rozlišení.

A)

Z přijatého předplatného od členů bylo již spotřebováno 1 800 Kč (součet faktury 1 a 2). Tudíž do výnosů patří pouze tato částka. Rozdíl ve výši 6 200 Kč se musí časově rozlišit.

<i>Název účetního případu</i>	<i>Účetní doklad</i>	<i>Kč</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
<i>Závěrková operace – výnosy příštích období</i>	<i>Interní doklad</i>	<i>6200</i>	<i>649</i>	<i>384</i>

B)

To samé by platilo o nákladech, které by nebyly v druhém řádku tabulky účtovány jako záloha, nýbrž jako náklad (501/221).

<i>Název účetního případu</i>	<i>Účetní doklad</i>	<i>Kč</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
<i>Závěrková operace – náklady příštích období</i>	<i>Interní doklad</i>	<i>6200</i>	<i>381</i>	<i>501</i>

Příklad 2

Junák – svaz skautů a skautek ČR

Středisko si v září 2004 objednalo odborný časopis - ročník 2004/2005. Celkové předplatné, které činilo Kč 10 605,--, bylo v září 2004 zaplaceno z účtu střediska. (Dle dokladu od vydavatele připadá na časopisy odebrané v roce 2003 Kč 4 242,--, na časopisy odebrané v roce 2004 Kč 6 363,--.)

V případě, že účetní jednotka ví, že jde o náklad příštího období, může účtovat přímo.

Rok 2004

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Zaplacení předplatného časopisů (bezhotovostní převod)	Výpis BU	10 605		221
Zaplacení předplatného časopisů (náklady roku 2004)		4 242	501	
Zaplacení předplatného časopisů (náklady roku 2005)		6 363	381	

Rok 2005

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Počáteční stav účtu Náklady příštích období	---	6 363	381	961
Zúčtování předplatného do nákladů roku 2005	Interní doklad	6 363	501	381

Zálohy při přechodu

Při přechodu z jednoduchého účetnictví na účetnictví se setkáváme s různými problémy, které se týkají záloh a jejich zúčtování. Při jejich řešení se dostáváme i do problematiky, která se týká časového rozlišení nákladů a výnosů.

Řešení nastalých situací je možné provést vždy několika způsoby. Doporučuje se, aby účetní jednotky používaly vždy ten postup, který považují za nejsprávnější v dané jim známé situaci. V některých případech je možné „schválit“ i ten postup, který není prokazatelně nejsprávnějším řešením, ale v dané situaci může být jednodušším řešením, které však významně neovlivní výsledky hospodaření účetní jednotky.

Příklad 3

V září 2004 byla poskytnuta záloha na předplatné časopisu ve výši 10 000 Kč. Časopis je vydáván měsíčně od září 2004 do června 2005 (jedno měsíční číslo stojí 1000 Kč a je měsíčně fakturováno). V roce 2004 účtovala účetní jednotky v jednoduchém účetnictví, v novém účetním období přešla na účetnictví. Proveďte přechod jednotky i s touto zálohou.

Rok 2004

V září je v peněžním deníku zúčtován výdej peněz prostřednictvím běžného účtu ve výši 10 000 Kč; zároveň došlo k zúčtování pohledávky z titulu zálohy do knihy pohledávek a závazků ve stejné výši;

v září - prosinci došel časopis a byla přiložena faktura; byla zúčtována v knize pohledávek a závazků (snížena záloha o 4 000 Kč).

Výsledky k 31. 12. 2004: ve výdajích (daňově účinných) 10 000 Kč; v pohledávkách 6 000 Kč.

Do počáteční rozvahy se převede pohledávka ve výši 6 000 Kč (na účet 314).

Rok 2005

Řešení A) - je založeno na tzv. neúčetním snížení výdajů v roce 2004 (tj. v rámci účetní závěrky 2004 je třeba v peněžním deníku potřeba pod součty zapsat snížení výdajů ve výši 6 000 Kč a řádně toto snížení vysvětlit).

Výsledek k 31. 12. 2004:

Junák – svaz skautů a skautek ČR

ve výdajích (daňově účinných) 10 000 Kč minus 6 000 Kč (neúčtní snížení) = finálová částka výdajů 4 000 Kč;
v pohledávkách 6 000 Kč.

a dále se účtuje v roce 2005:

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Počáteční stav účtu 314	Interní doklad	6 000	314	961
Došlý časopis (leden) + faktura	Došlá faktura	1 000	501	321
		1 000	321	314

Výsledek v roce 2005:

- v nákladech (na účtu 501) se objeví pouze 6 000 Kč, což je maximum, které je možné dát do daňově účinných nákladů v roce 2005;

- účet 314 obsahuje k 1. 1. 2005 převedenou pohledávku 6 000 Kč; každý měsíc se bude pohledávka snižovat až do úplného zúčtování.

Řešení B) - je založeno na snížení nákladů v rámci účetní závěrky až k 31. 12. 2005, které vychází z faktu, že v roce 2004 byla ve výdajích ponechána celková částka za časopisy ve výši 10 000 Kč.

V roce 2005 se účtuje takto:

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Počáteční stav účtu 314	Interní doklad	6 000	314	961
Došlý časopis (leden) + faktura	Došlá faktura	1 000	501	321
		1 000	321	314
Došlý časopis (únor – červen) + faktury	Došlé faktury	5 000	501	321
		5 000	321	314

V rámci účetní závěrky 2005 a transformace účetního hospodářského výsledku na daňový základ se sníží náklady (na účtu 501) o celých 6 000 Kč. Tím se vyloučí náklady, které již byly jednou použity v rámci zdanění. Z předplatného (r. 2004) tedy není hospodářský výsledek 2005 zatížen vůbec.

Řešení C) - je založeno na účetním zvládnutí vysvětleného řešení B) – obtížné je v tom, že se při přechodu na účetnictví musí navýšit základní jmění o částku, o kterou předpokládáme, že budou neoprávněně navýšeny náklady.

V roce 2005 se účtuje takto:

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Počáteční stav účtu 314	Interní doklad	6 000	314	961
Počáteční stav účtu 901 (navýšení zůstatku)	Interní doklad	6 000	961	901
Došlý časopis (leden) + faktura	Došlá faktura	1 000	501	321
		1 000	321	314
Došlý časopis (únor – červen) + faktury	Došlé faktury	5 000	501	321
		5 000	321	314
Zúčtování nákladů (snížení nákladů o částku, která neoprávněně náklady navyšuje)	Interní doklad	6 000	901	649

Částka nákladů se opraví stejnou částkou zúčtovanou ve výnosech. Dochází zde pouze k navyšování obrátu. Jedná se o ideální variantu zúčtování, která je však poměrně náročná na sledování mimořádných navýšení zůstatku účtu 901 – Základní jmění.

Zálohy na energie

V jednoduchém účetnictví zálohy na energie nečinily výrazné problémy, protože zaplacené částky záloh byly výdaji a byly započteny do hospodářského výsledku. Stejně bezproblémově¹ se řeší zálohy na energie i v účetnictví „podvojném“. K jejich sledování jsou určeny účty poskytnutých záloh (314) a díky možnosti časového rozlišení se problémy minimalizují.

Jediné problematické oblasti zůstávají k řešení při přechodu z jednoduchého na „podvojném“ účetnictví. Zde je třeba vycházet z výše uvedených řešení příkladu 3 u obecných záloh.

Příklad 4

Účetní jednotka účtovala v roce 2004 v jednoduchém účetnictví a k 1. lednu 2005 přešla na účetnictví. Od listopadu má novou smlouvu o dodávkách energie s energetickými závody. Těm platí dle platebního kalendáře zálohové platby ve výši 3 000 Kč. Vyúčtování (fakturu s výší konečné spotřeby) zasílají energetické závody až v říjnu následujícího roku. Zaučtujte zálohy v roce 2004 a 2005 a vyúčtování spotřeby energií, pokud

- a) faktura došla v říjnu 2005 na částku 15 000 Kč
- b) faktura došla v říjnu 2005 na částku 10 000 Kč.

Rok 2004

V listopadu 2004 je v peněžním deníku zaučtován výdej peněz prostřednictvím běžného účtu ve výši 3 000 Kč jako záloha na energie; zároveň došlo k zaučtování pohledávky z titulu zálohy do knihy pohledávek a závazků ve stejné výši;

Výsledky k 31. 12. 2004: ve výdajích (daňově účinných) 3 000 Kč; v pohledávkách 3 000 Kč.

Do počáteční rozvahy se převede pohledávka ve výši 3 000 Kč (na účet 314).

Rok 2005

V roce 2005 se účtuje takto:

A)

Název účetního případu	Účetní doklad	Kč	MD	D
Počáteční stav účtu 314	Interní doklad	3 000	314	961
Počáteční stav účtu 901 (navýšení zůstatku)	Interní doklad	3 000	961	901
Záloha v únoru	Výpis BU	3 000	314	221
Záloha v květnu	Výpis BU	3 000	314	221
Záloha v srpnu	Výpis BU	3 000	314	221
Došlá faktura za spotřebu energie (období 11/04 – 10/05)	Došlá faktura	15 000	502	321
		12 000	321	314
Doplatek za energie	Výpis BU	3 000	321	221

¹ Určitý problém mohou účetní řešit při časovém rozlišování nákladů na energie, které patří do kterého účetního období. V praxi je třeba umět odhadnout náklady na energie co nejpresněji. Doporučená taktika pro tento odhad neexistuje.

Junák – svaz skautů a skautek ČR

<i>Zúčtování nákladů, které již byly použity v hospodářském výsledku roku 2004</i>	<i>Interní doklad</i>	3 000	901	649
--	-----------------------	-------	-----	-----

Výsledek za rok 2005: v nákladech je 12 000 Kč, což je v pořádku, protože v roce 2004 byly v nákladech 3 000 Kč (součet je 15 000 Kč, což je stejně, jako fakturovaná částka).

B)

<i>Název účetního případu</i>	<i>Účetní doklad</i>	<i>Kč</i>	<i>MD</i>	<i>D</i>
<i>Počáteční stav účtu 314</i>	<i>Interní doklad</i>	3 000	314	961
<i>Počáteční stav účtu 901 (navýšení zůstatku)</i>	<i>Interní doklad</i>	3 000	961	901
<i>Záloha v únoru</i>	<i>Výpis BU</i>	3 000	314	221
<i>Záloha v květnu</i>	<i>Výpis BU</i>	3 000	314	221
<i>Záloha v srpnu</i>	<i>Výpis BU</i>	3 000	314	221
<i>Došlá faktura za spotřebu energie (období 11/04 – 10/05)</i>	<i>Došlá faktura</i>	10 000	502	321
		10 000	321	314
<i>Doplatek za energie</i>	<i>Výpis BU</i>	2 000	221	314
<i>Zúčtování nákladů, které již byly použity v hospodářském výsledku roku 2004</i>	<i>Interní doklad</i>	3 000	901	649

Výsledek za rok 2005: v nákladech je 7 000 Kč, což je v pořádku, protože v roce 2004 byly v nákladech 3 000 Kč (součet je 10 000 Kč, což je stejně, jako fakturovaná částka).

Zpracoval: Ing. Jan Stejskal

Recenze: Bořek Slunéčko